

F. Marion Crawford

VREŠŤIACA

LEBKÁ

VSTÚPTE DO TAJOMNÉHO SVETA
HRÓZOŠTRÁŠNYCH ÚKAZOV
A NEMŔTVÝCH BYTOSTÍ!

a iné **POVIEDKY**

EUROPA

F. Marion Crawford
**VREŠŤIACA
LEBKA**
a iné poviedky

Ilustrácie Ján Ťapák

EUROPA

Tento projekt finančne podporil

u. fond
na podporu
umenia

F. Marion Crawford – Vreštiaca lebka a iné poviedky

Preklad © Veronika Hančuláková 2016

Ilustrácie © Ján Ťapák 2016

Výber a redakčná úprava © Martin Plch 2016

Návrh prebalu a grafická úprava © Martin Vrabec 2016

Sadzba © Milan Beladič (www.beeandhoney.sk) 2016

Ako šestnásty zväzok edície Renfield vydalo © Vydavateľstvo Európa, s.r.o. 2016

Prvé slovenské vydanie

www.vydavatelstvo-europa.sk

ISBN 978-80-89666-34-8

VREŠŤAČ LEBKÁ

Často ju počujem vrešťať. Nie, nie som úzkostlivý, ani nemám priveľmi bujnú fantáziu a nikdy som neveril na duchov, pokiaľ to teda nie je skutočný duch. Nech je to však čokoľvek, nenávidí ma to takmer rovnako, ako to nenávidelo Luka Pratta, a jačí to na mňa.

Radil by som ti nikdy nerozprávať žiadne ohavné historiky o dômyselných spôsoboch zabíjania ľudí, pretože nemôžeš vedieť, či niektorý z poslucháčov nemá plné zuby jedného zo svojich najbližších a najdrahších. Vždy som sa cítil byť vinný za smrť pani Prattovej. Pripúšťam, že som za ňu istým spôsobom zodpovedný bol, aj keď sám Boh vie, že som jej nikdy neprial nič iné ako šťastný a dlhý život. Keby som nebol rozpovedal tento príbeh, možno by ešte bola nažive. Mám pocit, že práve preto na mňa tá vec vrieska.

Koniec koncov, bola to dobrá žienka ľúbeznej povahy, s milým a príjemným hlasom. Spomínam si však na jej zhrozené jačanie, keď si kedysi dávno všimla, ako sa jej synček hrá s otcovým revolverom, hoci si všetci boli istí, že zbraň nie je nabitá. Bol to ten istý škrek s rovnakým zlovestným trilkom na konci. Vieš, čo mám na mysli? Nezameniteľný.

Jedno je isté, skutočne som netušil, že doktor a jeho žena neboli zadobre. Pravdou však je, že počas mojich návštev sa občas hašterili.

Pani Prattová vtedy očervenela a zahryzla si do pier, aby sa ovládla, zatiaľ čo Luke zakaždým zbledol a vyslovil tie najväčšie odpornosti. Dobre si pamätám, že bol taký už v jasliach a neskôr aj v škole. Vieš, Luke bol môj bratranec a vďaka nášmu príbuzenskému vzťahu som prišiel k tomuto domu. Jeho syn zahynul v Južnej Afrike a po doktorovej smrti mi už nikto blízky neostal. Áno, je to pekný kúsok pozemku, vhodný pre starého námorníka, ktorý sa dal na záhradníčenie.

Človek si vlastné omyly pamätá vždy oveľa živšie ako svoje najmúdrejšie počiny, nie je tak? Je to dosť obvyklý jav. Raz, keď som večeral s Prattovcami, rozpovedal som im príbeh, ktorý sa neskôr ukázal ako veľmi významný. Bola daždivá novembrová noc a more priam zavýjalo. Psst! – ak budeš chvíľu mlčať, aj dnes ho začuješ...

Počuješ príliv? Temné burácanie, však? Občas, v tomto ročnom období... Hohó! A je to tu! Neboj sa, priateľu – nezožerie ťa – koniec koncov, je to len zvuk! Ale som rád, že si ho počul, pretože niektorí ľudia si myslia, že to je len vietor alebo moja fantázia, či čo. Myslím, že dnes to už viac nezačuješ, pretože niečo také desivé sa zvyčajne ozve len raz. Áno, je to tak. Prilož do ohňa ďalšie polienko a ešte si nalej. Pamätáš si na starého stolára Blauklota z tej nemeckej lode, ktorá nás vyzdvihla, keď naša stará *Clontarf* klesala na dno? V tej zavýjajúcej víchrici sme sa držali lán tak pevne, ako sa len dalo. V okruhu štyristo míľ žiadna zem, loď sa dvíhala a klesala pravidelne ako hodinky. „Hlapci, ludujte dnes dých úpochých ludkov na bevnine,“ zvolal Blauklot, keď s kormidelníkom schádzali do podpalubia. Často na to myslievam, keď som teraz už nadobro uviazol na súši.

Prihodilo sa to počas takejto noci. Bol som práve na chvíľu doma a čakal som, kým *Olympiu* vezmem na jej prvú plavbu – práve vtedy zlomila rekord, pamätáš si – no a podľa toho viem dátum. Písal sa deväťdesiaty druhý rok a bol skorý november.

Bolo sychravo, Pratt zúrivý, večera zlá, naozaj veľmi zlá a navyše studená, čo nijako nezlepšovalo atmosféru. Úbohá žienka z toho bola veľmi nešťastná a nástojila, že pripraví waleského kráľika ako náhradu za prevarenú zeleninu a nedovarenú baraninu. Pratt musel mať za sebou ťažký deň. Možno prišiel o pacienta. V každom prípade mal vyslovene odpornú náladu.

„Moja žena sa ma pokúša otráviť,“ povedal, „a jedného dňa sa jej to určite podarí.“ Zjavne ju to veľmi ranilo, a preto som s predstieraným smiechom vyhlásil, že pani Prattová je priveľmi múdra, aby sa svojho manžela snažila zbaviť takým jednoduchým spôsobom. Nato som im

začal rozprávať o japonských trikoch so sklenenou vatou, konskými vlasmi a podobne.

Pratt bol lekár a o takýchto veciach vedel omnoho viac než ja, no to ma len povzbudilo, aby som im rozpovedal o žene, ktorá v Írsku stihla zavraždiť troch manželov, skôr ako ju niekto začal podozrievať.

Nikdy si ten príbeh nepočul? Štvrtému manželovi sa podarilo udržať pri vedomí, odhalili ju a neskôr obesili. Ako to urobila? Jedného po druhom nadrogovala, a kým spali, naliala im do uší cez malý lievik roztavené olovo...

Nie, to iba hviezda vietor. Obracia sa smerom na juh. Rozoznám to podľa zvuku. Posedenie, o ktorom ti rozprávam, sa odohralo v rovnakom ročnom období. Áno, bolo to v novembri. Úbohá pani Prattová onedlho náhle zomrela v posteli, takmer hneď po spomínanej večeri. Viem presný dátum, pretože som sa o tom dozvedel v newyorskom prístave od kapitána istého parníka, ktorý kotvil neďaleko *Olympie* na jej prvej plavbe. Ty si vtedy slúžil na lodi *Leofric*? Áno, pamätám si. Akí sa z nás stávajú starí harcovníci! Už je to takmer päťdesiat rokov, odkedy sme sa zaúčali na *Clontarfe*. Azda sa dá zabudnúť na starého Blauklota? „Hlapci, ludujte dnes dých úpochých ludkov na bevnine.“ Ha, ha! Nalej si ešte! Je to kvalitný a veľmi starý gin. Objavil som ho v pivnici, keď som zdedil tento dom. Dozaista je to ten istý, čo som pred dvadsiatimi piatimi rokmi priviezol Lukovi z Amsterdamu. Nevypil z neho ani kvapku. Určite ho to teraz mrzí, úbožiaka.

Kde som to prestal? Spomenul som už, že pani Prattová zomrela náhle? Povedal by som, že Luke sa tu po jej smrti musel cítiť veľmi osamelo. Občas som ho prišiel pozrieť, vyzeral zničené a nervózne. Vravil mi, že ho lekárska prax začína zmáhať, no napriek tomu si nenajal žiadnu pomocnú silu. Prešli roky, syna mu zabili v Južnej Afrike a z neho sa stal čudák. Bolo na ňom niečo, čím sa dokonale líšil od ostatných ľudí. Verím však, že až do posledných chvíľ si zachoval čistú myseľ. Nikto z pacientov sa naňho nesťažoval, nikdy sa nedopustil žiadneho omylu či závažnejšej chyby, ale ten jeho pohľad...

V mladosti nebol Luke zavalitý. Okolo štyridsiatky mu kedysi ryšavé vlasy ošediveli do pieskovej farby a po synovej náhlej smrti stále chudol a chradol, až sa jeho tvár čoraz väčšmi začala ponášať na lebku natesno obtiahnutú pergamenom. Jeho oči navyše nadobudli dosť nepríjemný lesk.

Po manželke mu ostal starý pes, ktorý bol jej miláčik a všade ju nasledoval. Bol to buldog, zviera tej najmilšej povahy, akú si vieš

predstaviť, no jeden tesák mu prečnieval cez hornú peru, čím dokázal slušne vydesiť cudzích. Občas večer Pratt a Bumble – tak sa pes volal – len tak sedeli a dlho sa na seba pozerali. Predpokladám, že spomínali na staré časy, keď pani Prattová odpočívala v kresle, v ktorom teraz sedíš. Bolo to jej obľúbené miesto a to, kde sedím ja, bolo doktorovo. Bumble sa ako zvyčajne vydriapal po podnožke – vtedy bol už starý a tučný, nevládal vyskočiť a papuľa sa mu triasla. Uprene hľadel na Lukovu tvár, ktorá sa stále viac a viac ponášala na lebku s dvoma malými uhlíkmi namiesto očí. Po asi piatich minútach, možno menej, sa starý Bumble roztriasol a začal príšerne zavýjať, akoby ho niekto postrelil. Zoskočil z kresla a vydávajúc podivné zvuky sa skryl pod príborník.

Vzhľadom na to, ako Pratt v posledných mesiacoch svojho života vyzeral, ma to vôbec neprekvapuje. Nie som úzkostlivý a nerád fantazírujem, ale viem si predstaviť, že ktorákolvek citlivejšia bytosť by z pohľadu nášho musela dostať hysterický záchvat – jeho hlava tak veľmi pripomínala lebku potiahnutú pergamenom.

Napokon som sa tu objavil deň pred Vianocami, pretože moja loď kotvila v neďalekom prístave a mal som tri týždne voľna. Bumbľa som nikde nevidel, a tak som medzi rečou prehodil, či je azda to staré psisko mŕtve.

„Áno,“ odvetil Pratt zamyslene a v tóne jeho hlasu som cítil čosi zvláštne. „Zabil som ho. Už som to viac nemohol vydržať,“ riekol po krátkej odmlke.

Musel som sa pýtať ďalej, aj keď som už vopred poznal odpoveď.

„Vysedával v jej kresle, zazeral na mňa a odrazu začal zavýjať,“ Luke sa trochu zachvel. „Dozaista netrpel, chudák starý Bumble,“ pokračoval náhlivo, akoby sa obával, že budem jeho konanie odsudzovať. „Prilial som mu do vody etylmorfin, aby upadol do hlbokého spánku a postupne som ho otravoval chloroformom. Určite sa nedusil a odišiel uprostred sna. Odvtedy je tu tichšie,“ dodal.

Tie slová mu len tak mechanicky vychádzali z úst a ja som dosť dobre nechápal, čo sa mi snaží povedať. Teraz to však už viem. Myslel tým, že odkedy sa zbavil psa, nepočul ten zvuk tak často. Zrejme sa predtým domnieval, že starý Bumble v záhrade zavýja na mesiac. Neznie to veľmi presvedčivo, však? Predpokladám, že Luke nevedel alebo nechcel vedieť, čo už dnes viem ja. Koniec koncov, je to len zvuk a ten predsa ešte nikomu neublížil. Lenže on mal oveľa väčšiu predstavivosť ako ja. Sú síce veci, ktorým nerozumiem, no ak niečo

nechápem, nazvem to fenoménom a rozhodne nebudem predpokladať, že mi privodia smrť ako on. Ani zďaleka si nedokážem všetko vysvetliť, ale veď ani ty či ktorýkoľvek muž, ktorý strávil život na mori. Debatovali sme napríklad o prílivových vlnách a ani tie sme nevedeli nijako rozumne objasniť. Teraz ich zdôvodňujeme vplyvom podmorského zemetrasenia. Máme na ne minimálne päťdesiat rôznych teórií, pričom ktorákoľvek z nich by ich mala vysvetliť. Kiežby sme však vedeli, čo tie zemetrasenia spôsobuje! Raz som jedno zažil a v momente mi zo stola vystrelil kalamár až na strop kajuty. To isté sa stalo kapitánovi Leckymu – dovolím si predpokladať, že to poznáš z v jeho spomienkovej knihy *Vrásky*. Veľmi dobré čítanie. Keby sa niečo také udialo na pevnine, napríklad v tejto izbe, poverčivá osoba by začala rozprávať o duchoch, levitácii a podobných nezmysloch miesto toho, aby to pokojne označila za dosiaľ nevysvetlený jav. Ako vidíš, rovnako vnímam ten zvuk.

Navyše, ako mám dokázať, že Luke zabil svoju ženu? Niekomu inému by som sa niečo také neodvážil ani len naznačiť. Napokon, bola to čistá náhoda, že pani Prattová zomrela náhle v posteli niekoľko dní po tom, ako som pri večeri rozpovedal ten príbeh. Nebola jedinou ženou, ktorá takto zomrela. Luke privolať lekára z vedľajšej obce a obaja sa svorne uzniesli, že skonala na problémy so srdcom. Prečo nie? Je to dosť bežné.

Samozrejme, potom tu ešte bola tá naberačka. Nikdy som o nej nikomu nepovedal, ale vyľakalo ma, keď som ju našiel v sekretári v spálni. Bola úplne nová – malá pocínovaná železná naberačka, ktorá v ohni nebola viac než jeden či dva razy. Na jej dne som objavil zvyšky roztaveného olova. Sivé, so stvrdnutou kovovou penou navrchu. To však nič nedokazuje. Vidiecky lekár býva zväčša zručný muž, ktorý si vie všetko urobiť sám. Luke mohol mať tucet dôvodov roztápať na panve kúsok olova. Napríklad, rád lovil morské ryby a mohol si odliat' olovko na nočnú udicu. Možno to bolo kyvadlo do stojacich hodín alebo čosi také. Jednako, keď som ju našiel, zmocnil sa ma zvláštny pocit, pretože sa veľmi ponášala na to, čo som im opisoval v svojom príbehu. Rozumieš? Neprijemne ma to poznačilo a naberačku som zahodil. Leží na dne mora, na míľu od Spitu a ak by ju aj niekedy príliv vyplaval na breh, bude už zhrdzavená na nepoznanie.

Vieš, Luke ju musel pred rokmi kúpiť v dedine, pretože tam sa podobné náčinie predáva dodnes. Predpokladám, že sa používa na varenie. V každom prípade, ak by nejaká zvedavá slúžka našla čosi také

len tak pohodene s olovom na dne, nemala by dôvod znepokojovať sa. Iba ak by, pravdaže, čírou náhodou vypočula ten príbeh rozprávany pri večeri.

Rozumieš mi, však? Teraz, keď je Luke Pratt mŕtvy a leží vedľa svojej ženy s ťažkým náhrobným kameňom nad svojou počestnou hlavou, nemal by som vynášať nič, čo by mohlo poškvrniť jeho pamiatku. Obaja sú mŕtvi a nebohý je aj ich syn. Dost' bolo trampôt s doktorovou smrťou.

Pýtaš sa prečo? Jedného rána ho našli ležať mŕtveho na brehu a čoskoro bola vykonaná obhliadka mŕtvoly. Na krku mal modriny, ale neolúpili ho. Verdikt súdu znel, že zahynul „rukami alebo zubami neznámej osoby alebo zvierat'a“, lebo polovica poroty si myslela, že naňho dozaista vyskočil veľký pes, zhodil ho na zem a zovrel mu priedušnicu, hoci koža na krku nebola porušená. Nikto nevedel, kedy presne vyšiel von ani kde bol. Ležal na chrbte nad úrovňou prílivu a pod rukou mal starú lepenkovú škatuľu, ktorá patrila jeho manželke. Bola otvorená. Vrchnák odpadol. Zrejme si v nej niesol domov lebku – lekári s obľubou zbierajú také veci. Tá sa vykotúľala von a opierala sa mu o hlavu. Bola pozoruhodne dokonalá, neveľká, nádherne tvarovaná a celkom biela, s bezchybnými zubami. Presnejšie, horná čeľusť bola bezchybná, pretože, keď som tú lebku videl po prvý raz, nemala dolnú čeľusť.

Áno, objavil som ju hneď po svojom príchode. Vieš, bola úplne biela a vyleštená, ako ozdoba do vitríny. Nik nevedel, odkiaľ sa vzala, ani čo s ňou robiť. Preto ju uložili späť do škatule a položili na policu sekretára v najlepšej spálni a, samozrejme, keď som preberal vlastníctvo, ukázali mi ju. Zároveň ma odvedli dolu na pláž, aby mi ukázali, kde Luka našli, a istý starý rybár mi podrobne vysvetlil, ako presne ležal a lebka vedľa neho. Nedokázal však vysvetliť, ako sa lebka vykotúľala nahor zvažujúcim sa pieskom smerom k Lukovej hlave namiesto toho, aby sa mu skotúľala dolu k nohám. V tej chvíli sa mi to nezdalo zvláštne, no odvtedy som o tom často premýšľal, keďže to miesto je dost' strmé. Ak chceš, zajtra ťa tam vezmem. Neskôr som tam navštívil kamene.

Keď spadol alebo ho zhodili – nech sa stalo čokoľvek – škatuľa dopadla na piesok a veko odletelo. Tá vec vypadla von a mala sa skotúľať nadol. To sa však nestalo. Našli ju ležať pri jeho hlave. Tvárou bol otočený k nej, takmer sa jej dotýkal. Keď mi to ten rybár rozprával, nepripadalo mi to zvláštne. No neskôr som na to nedokázal prestať

myslieť. Znovu a znovu som nad tým uvažoval a aj keď som zavrel oči, stále som to mal pred sebou. Neprestával som sa sám seba spytovať, ako je možné, že sa tá mizerná vec skotúľala smerom nahor, nie nadol, a prečo sa zastavila pri Lukovej hlave, a nie niekde o kus ďalej.

Určite túžiš vedieť, k akému záveru som dospel, však? K nijakému, ktorý by celú tú záležitosť rozumne vysvetlil. Do mysle sa mi však po čase vkradlo čosi iné, kvôli čomu som sa cítil dosť mizerne.

Och, nemám na mysli nič nadprirodzené! Duchovia možno jestvujú a možno nie. Ak áno, nechce sa mi veriť, že by vládali ublížiť živým, a ak, tak ich len vystrašiť. Čo sa mňa týka, radšej by som sa postavil akémukoľvek duchovi než hmle v rozbúrenom Lamanšskom prielive. Nie. To, čo ma trápilo, bola len pochabá myšlienka, to je všetko. Nevieť ani, ako vznikla, ani vďaka čomu prerástla do istoty.

Jedného večera som nad fajkou a nezáživnou knihou premýšľal o Lukovi a jeho žene, keď vtom mi zišlo na um, že tá lebka by mohla byť jej, a odvtedy som sa už tej myšlienky nevedel zbaviť. Povieš si, že to nedáva zmysel, veď pani Prattová mala kresťanský pohreb, leží na cintoríne pri kostole a bolo by absolútne ohavné domnievať sa, že doktor držal jej lebku v starej škatuli v spálni. Predsa však, navzdory všetkej logike, zdravému rozumu a pravdepodobnosti, som presvedčený, že áno. Niektorí lekári stvárajú všakovaké podivnosti, ktoré by ľudom, ako sme, my naháňali husiu kožu. A sú to presne tie veci, čo sa nám nezdarujú pravdepodobné, logické ani rozumné.

Snaž sa ma pochopiť! Ak to bola lebka tej úbohej ženy, možno to vysvetlíť jedine takto: naozaj ju zabil a vykonal to presne ako žena, ktorá v mojom príbehu povraždila svojich manželov. Potom sa začal obávať, že by sa celá záležitosť mohla jedného dňa prevaliť. Vieš, aj to som im povedal, a verím, že sa to pred päťdesiatimi, šesťdesiatimi rokmi aj naozaj stalo. Vyhrabali tie tri spomínané lebky a v každej z nich hrkala malá hrčka olova. Za to tú ženu obesili. Som si istý, že Luke si na to spomenul. Nechcem vedieť, čo urobil, keď na to pomyslel, strašidelné historiky mi nikdy neboli po chuti a myslím, že ani tebe, však? Nie. Ak áno, ostatné si môžeš domyslieť.

Muselo to byť dosť desivé. Prajem si, aby som celú vec nevidel tak jasne, tak, ako sa to všetko muselo udiť. Určite ju vzal noc pred jej pohrebom. Potom, ako uzavreli truhlu a slúžka už tvrdo spala. Stavil by som všetko na svete, že keď ju zobral, vložil pod plachtu čosi iné, aby to zaplnilo miesto a vyzeralo ako hlava. Čo si myslíš, že pod tú prikrývku dal?

Chápem tvoju nedôveru. Najprv tvrdím, že nechcem vedieť, čo sa vlastne stalo a nerád myslím na rozličné hrôzy, a potom ti všetko podrobne opisujem, akoby som to videl na vlastné oči. Som si celkom istý, že tam uložil jej tašku s kozmetikou. Veľmi dobre si tú tašku pamätám, pretože ju používala každý večer. Bola z hnedého plyšu, a keď bola naplnená, bola veľká presne ako – veď vieš čo. Áno, zasa som pri tom! Pokojne sa mi smej, ale ty nežiješ na mieste, kde sa to stalo, a ani si Lukovi nerozpovedal príbeh o roztavenom olove. Nie som úzkostlivý, ale už asi začínam rozumieť, prečo niektorí ľudia sú. Zaoberám sa tým v osamení, snívam o tom, keď tá vec vreští – úprimne, mne sa ten zvuk nepáči o nič viac ako tebe, aj keď by som si už naň za toľký čas mohol zvyknúť.

Mal by som byť nervózny? Ja, ktorý som sa plavil na strašidelnej lodi? Na s'ťažňovej plošine vtedy niekoľko dní v bolestiach zomieral starý námorník a dve tretiny posádky pomreli na horúčku do desiatich dní po zakotvení. Ja som však bol v poriadku, aj vtedy, aj potom. Videl som neuveriteľné a príšerné veci, tak ako ty a všetci starí morskí vlci. No nič z toho sa mi v hlave neuhniedzilo väčšmi ako práve toto.

Vieš, snažil som sa tej veci zbaviť, ale jej sa to nepáči. Chce byť na svojom mieste, v škatuli pani Prattovej, v sekretári, v najlepšej spálni. Nikde inde nie je spokojná. Ako to viem? Pretože som to vyskúšal. Hádám si nemyslíš, že som sa ju nesnažil premiestniť? Pokiaľ je tam, škrieka len z času na čas, zvyčajne v tomto ročnom období. Ak ju však vynesiem, neprestane celú noc a žiadny sluha tu nevydrží ani jediný deň. Preto tu často ostanem sám aj dva týždne a o všetko sa musím postarať. Nikto z dediny tu už nechce stráviť noc a neprichádza do úvahy dom predať, ba čo i len prenajať. Staré dedinčanky vravia, že ak tu ostanem dlhšie, čoskoro sa to so mnou skončí zle.

Toho sa nebojím. Usmievaš sa už len pri samotnej myšlienke, že by niekto mohol také nezmysly brať vážne. Celkom oprávnené. Sú to do neba volajúce nezmysly, v tom s tebou súhlasím. Nepovedal som ti vari, že to je predsa iba zvuk, keď si sa strhol a obzeral dookola, akoby si čakal, že za kreslom uvidíš stáť ducha?

Asi sa v tých úvahách o lebke mýlim a rád si navrávam, že dozaista áno. Možno je to iba študijný exemplár, ktorý Luke kedysi dávno získal, a to, čo vnútri hrká, nemusí byť nič iné ako kamienok alebo stvrdnutá hlina. V lebkách, ktoré boli dlho v zemi, predsa často niečo hrkoce, však? Nie, nikdy som sa nepokúšal to vybrať, nech je to čokoľvek. Bojím sa, že to náhodou naozaj bude olovo, rozumieš? A ak

je, nechcem vedieť pravdu. Oveľa radšej ostanem v neistote. Ak to totiž skutočne je olovo, zabil som ju takmer rovnakým dielom, akoby som zločin spáchal vlastnými rukami. Určite by to tak všetci videli. Kým nepoznám odpoveď, môžem aspoň dúfať, že je to absurdný nezmysel. Že pani Prattová zomrela prirodzenou smrťou a tá krásna lebka patrila Lukovi od študentských čias strávených v Londýne. Viem však, že istota o zločine by ma donútila opustiť tento dom. Už teraz som sa musel vzdať najlepšej spálne, v ktorej sa nachádza sekretár.

Pýtaš sa, prečo ju nehodím do rybníka – ale, prosím, nevolaj ju „pomätené strašidlo“ – nemá rada, keď jej nadávame.

Presne! Bože, aký škrekot! Vravel som ti! Si dost' bledý, človeče. Naplň si fajku, kreslo prisuň bližšie k ohňu a trošku si vypi. Gin značky Old Hollands ešte nikomu neublížil. Videl som na Jáve istého chlapíka vypiť zrána pol krčaha tohto dobrého chľastu a ani to s ním nehlo. Ja sám veľa nepijem, pretože mi to nerobí dobre na reumu, ale ty týmto neduhom netrpíš a neuškodí ti. Navyše, vonku je dost' sychravo. Vietor opäť zavýja a už onedlho začne duť na juhozápad, počuješ, ako lomcuje oknami? Podľa zvuku sa musel otočiť aj príliv.

Tú vec by sme už nezačuli, keby si to nevyslovil. Som si celkom istý, že sme ju nemali dráždiť. Ó áno, ak to chceš označiť za náhodu, nech sa páči, ale privítal by som, keby si tú vec už viac nečastoval prezývkami. Možno to tá úbohá žienka počuje a ubližuje jej to, chápeš? Duchovia? Nie! Niečo, čo môžeš vziať do rúk a pozrieť na to za denného svetla, a čosi, čo hrká, keď tým zatrasieš, nemôžeš nazvať duchom, či áno? Ale rozhodne počuje a rozumie, o tom niet pochýb.

Keď som sa tu usídlil, skúšal som spať v tej spálni, pretože je najlepšia a najpohodlnejšia, no musel som to vzdať. Bola to ich izba. Je v nej veľká posteľ, na ktorej zomrela, a sekretár je zasadený do steny naľavo od čela postele. Tam sa jej páči, v jej osobnej škatuli. Tú izbu som užíval iba štrnásť dní po svojom príchode. Neskôr som odišiel a vzal si malú komnatu na prízemí, neďaleko ordinácie, kde spával Luke, keď očakával, že ho cez noc zavolajú k pacientovi.

Na pevnine sa mi vždy dobre spalo. Stačí mi osem hodín, od jedenástej do siedmej, keď som sám, od dvanástej do ôsmej, ak tu mám návštevu. V tej spálni som však po tretej ráno nedokázal spať, vlastne po štvrt' na štyri, a aby som bol presný, bolo to vždy presne sedemnásť minút po tretej. Rozmýšľam, či to nebola hodina jej smrti?

To, čo si počul, nebolo ono. Ak by to bolo, nevydržal by som tam ani jednu noc. Bol to len začiatok, ston a niekoľkosekundové ťažké

dychčanie v sekretári. Za normálnych okolností by ma to neprebudilo. Predpokladám, že v tomto sme si podobní, tak ako všetci námorníci. Žiadne prírodné zvuky nás nerušia, ani trepotanie uzemnených priečných plachiet za silnej víchrice či kolísanie sa okrajov palubníc pod náporom vetra. No keď sa olovená ceruzka uvoľní a začne ti hrkotať v šuplíku kajuty, v momente si hore. Presne tak – ty mi vždy rozumieš. Áno, zvuk v sekretári nebol hlasnejší, no okamžite ma prebudil.

Vravel som, že to znelo ako „začiatok“. Viem, čo tým chcem povedať, ale je ťažké to vysvetliť bez toho, aby som znel ako pomätený. Samozrejme, že nemôžeš počuť niekoho „začať“. Nanajvýš môžeš začuť prudký nádych spomedzi pootvorené pery a stisnuté zuby a celkom nebadateľný šuchot oblečenia, ktoré sa pohlo náhle, no nepatrne. Tak to znelo.

Vieš, ako človek pri kormidle cíti, čo sa plavidlo chystá urobiť, dve alebo tri sekundy predtým, ako sa to stane. Skúsení jazdci tvrdia to isté o koňoch. To je však menej zvláštne, pretože kôň je živé zviera s vlastnými pocitmi a iba poeti a suchozemci rozprávajú o lodi ako o živom organizme. No ja som vždy akosi podvedome cítil, že okrem dymiaceho plávajúceho stroja určeného na prevážanie nákladu je loď na mori citlivý nástroj, prostriedok komunikácie medzi prírodou a človekom, najmä tým za kormidlom, ak je ovládaná ľudskými rukami. Berie dojmy priamo z vetra a mora, prílivu i prúdu a odovzdáva ich do rúk človeka, tak ako bezdrôtový telegraf zachytáva vo výške nepretržité prúdy a prenáša ich dolu v podobe správy.

Chápeš, kam tým mierim. Cítil som čosi „začať“ v sekretári a vnímal som to tak živo, že som to takmer počul – hoci možno nebolo čo. Zvuk v mojej hlave ma zaraz prebudil, ale ten druhý zvuk som už naozaj začul. Akoby sa to, čo bolo dosiaľ umlčané vnútri škatule, ozvalo z veľkej diaľky, no ja som vedel, že to vychádza zvnútra sekretára blízko čela posteľe. Nezježili sa mi chlpy a ani mi nestuhla krv. Jednoducho som bol rozhorčený, že ma prebudilo niečo, čo vôbec nemalo robiť hluk. Rozhodne nie väčší než šramotiaca ceruzka v šuplíku stola na lodi pohojdávajúcej sa na rozbúrených vlnách. Práve preto som sa len nechápavo rozhliadal vôkol. Po chvíli mi napadlo, že v starožitnom sekretári je dozaista akási štrbina, ňou sa preháňa nočný vánok a slabučko zavýja. Zapálil som svetlo a pozrel sa na hodiny. Bolo sedemnášť minút po tretej. Potom som sa obrátil a ľahol si na pravé ucho. To mi ešte pomerne dobre slúži. Na to druhé takmer

nepočujem, pretože som naň padol do vody, keď som za mladi skákal z rahna prednej košovej plachty. Bola to mladíčka pochabosť, ale výsledok príde vhod, keď sa snažím v hluku zaspať.

To sa stalo počas prvej noci a to isté sa udialo znovu a niekoľko ráz potom, no nie pravidelne, hoci vždy v rovnakom čase, na sekundu presne. Možno som niekedy spal na svojom dobrom uchu a inokedy zasa nie. Sekretár som dôkladne prezrel a nie je možné, aby dnu vnikol vzduch alebo čokoľvek iné, pretože dvierka držia natesno. Predpokladám, že boli vyrobené tak precízne, aby sa dovnútra nedostali mole. Pani Prattová si tam zrejme odkladala zimný odev, keďže sekretár stále cítiť gáfrom a terpentínom.

Asi o dva týždne som už tých zvukov mal akurát dost'. Dovtedy som si hovoril, že by bolo hlúpe priznať si porážku a odpratať lebkú z izby. Za denného svetla vyzerá všetko inak, ale veď to poznáš. Hlas však stále silnel – povedzme, že niekto by to nazval hlasom – a jednej noci prenikol aj do môjho hluchého ucha. Uvedomil som si to, keď som sa celkom prebudil, pretože dobré ucho som mal pritisnuté na vankúš a v tejto polohe by som mal prepočúť aj hmlóvu sirénu. Ale začul som to a stratil som nervy. A možno ma to dokonca vydesilo, keďže občas jedno nemá ďaleko od druhého. Zažal som svetlo, vstal, otvoril sekretár, schmatol škatuľu a vyhodil ju oknom tak ďaleko, ako som len vládol.

Teraz sa mi už vlasy postavili dupkom. Tá vec zakvílila vo vzduchu ako výstrel z dela. Letela až na druhú stranu hradskej. Noc bola veľmi tmavá, a preto som ju nevidel, ale vedel som, že musela dopadnúť až kdesi za cestu. Okno je priamo nad prednými dvermi, k plotu je to približne dvadsať yardov a cesta je široká takmer desať. Za ňou stojí masívny živý plot, ktorý vymedzuje pozemok patriaci vikariátu.

Tej noci som už toho veľa nenaspal. Prešla ledva polhodina, odkedy som škatuľu vyhodil von, keď som zrazu začul výkrik. Taký, aký sme počuli dnes, ale horší, povedal by som, že omnoho zúfalejší. Mohla to byť len moja predstavivosť, ale prisahal by som, že tie výkriky sa postupne približovali. Zapálil som si fajku a trochu sa bezcieľne prechádzal. Potom som vošiel do knižnice a začal som čítať, ale ani za svet si nespomeniem, o čom som čítal, ani čo to bola za kniha, pretože podchvíľou sa ozývali výkriky, ktoré by prebudili aj mŕtveho.

Krátko pred svitaním ktosi zaklopal na dvere. Nedalo sa to pomýliť s ničím iným. Otvoril som teda okno a pozrel dolu. Niekto z miestnych zrejme potrebuje zdravotnícku pomoc a predpokladá, že v Lukovom

dome sa usadil nový lekár. Po tom otrasnom hluku pôsobilo ľudské klopanie ako balzam na dušu.

Dvere zhora nevidieť, pretože vchod je krytý malou verandou. Opäť sa ozvalo klopanie a ja som sa opýtal, kto je tam. Žiadna odpoveď. Ďalšie klopanie. Znovu som zvolal a povedal, že doktor tu už nebyva. Nedostal som odpoveď, ale napadlo mi, že to môže byť nejaký starý dedinčan, hluchý ako poleno. Zobral som teda sviečku a zišiel dolu. Prisahám, že som na tú vec vtedy ani nepomyslel a dokonca som takmer zabudol aj na ten škrekot. Zišiel som po schodoch v presvedčení, že pred dvermi nájdem stáť niekoho so správou. Položil som sviečku na stôl v hale, aby ju nesfúkol prievan. Práve som vyťahoval starodávnu západku, keď sa klopanie ozvalo znova. Nebolo hlasné a spomínam si, že teraz, keď som bol blízko, znelo akosi zvláštne a duto. Bol som si však bol istý, že vonku stojí len nejaký ustráchaný dedinčan.

Nie. Nik tam nebol. Keď som otvoril dvere smerom dovnútra, stojac pri nich z jednej strany, aby som mohol vyzrieť, čosi sa prekotúľalo cez prah a zastalo mi pri nohe.

Ako som to zacítil, prudko som cúvol, pretože som vedel, čo to je, ešte predtým, ako som sa pozrel dolu. Nepoviem ti, ako je to možné, a pripadalo mi to dokonale absurdné, lebo som si celkom istý, že som tú vec prehodil cez cestu. Okno na poschodí je francúzske a otvára sa doširoka, čiže som mal dobrý rozmach, keď som to vyhadzoval. Okrem toho, keď som zavčas ráno vyšiel von, našiel som škatuľu ležať za hustým plotom.

Môžeš si myslieť, že sa počas letu otvorila a lebka z nej vypadla, ale to nie je možné, pretože nik by nedokázal hodiť prázdnu škatuľu do takej diaľky. Je to vylúčené. To rovno môžeš skúsiť dohodiť papierovú guľôčku alebo vyfúknuté vajíčko do vzdialenosti dvadsať yardov.

Ale vráťme sa späť. Zavrel som dvere na závoru, vec som opatrne zodvihol a položil ju na stôl vedľa sviece. Urobil som to mechanicky, ako keď niekto v nebezpečenstve inštinktívne a bezmyšlienkovite urobí správnu vec – pokiaľ, samozrejme, nekoná presne naopak. Môže to pôsobiť čudne, ale v tej chvíli som myslel len na to, že niekto môže prísť a nájsť ma tu s tou vecou pri nohách. Ležala na boku a hľadela na mňa prázdnu očnou jamkou, akoby ma obviňovala. Vďaka mihotavému svetlu sa zdalo, že lebka na mňa žmurkala. Potom sviečka nečakane zhasla, hoci dvere boli uzavreté a nebol ani najmenší prievan. Kým sa znovu rozhorela, minul som prinajmenšom pol tučta zápaliek.

Prudko som dopadol do kresla. Asi som sa veľmi naľakal a určite uznáš, že v danej chvíli nebola žiadna hanba sa vydesiť. Lebka sa vrátila domov a chcela ísť hore, späť do svojho sekretára. Ticho som sedel a hodnú chvíľu na ňu hľadel, kým mi nezačala byť strašná zima. Potom som ju zobral, vyniesol a položil na miesto. Pamätám si, ako som jej dohovárал a sľuboval, že ráno svoju škatuľu dostane späť.

Chceš vedieť, či som v izbe ostal až do úsvitu? Áno, ale nechal som zapálenú sviecu a sedel som, fajčil a čítal, nepochybne zo strachu. Bol to jasný, priam hmatateľný strach. Nemal by si to nazývať zbabelosťou, pretože to sú dve rozdielne veci. Nedokázal som zostať sám s tou vecou v sekretári. Bol som vydesený na smrť, hoci nie som bojazlivejší ako iní ľudia. Ber to čert, chlape! Samo to prešlo cez cestu, vyskočilo na prah a zaklopalo, aby sa dostalo dnu.

Keď začalo svitať, obul som si čižmy a vybral sa hľadať škatuľu. Musel som prejsť hodný úsek popri bráne blízko hlavnej cesty, kým som ju objavil visieť z druhej strane živého plota. Zachytila sa za šnúrky na konári, veko odpadlo a ležalo na zemi. To dokazovalo, že škatuľa sa otvorila až po dopade.

To je všetko. Zobral som škatuľu na poschodie do sekretára, lebku som vložil späť a zamkol. Okolo ôsmej mi slúžka priniesla raňajky a vzápätí sa nervózne ospravedlňovala, že musí okamžite odísť a je jej jedno, či príde o mesačnú mzdu. Pozrel som sa na ňu, jej tvár mala bleдозelený odtieň. Predstieral som prekvapenie a pokojne som sa opýtal, čo sa stalo. Akoby sa chcela vyhnúť odpovedi, pretože sa na mňa osopila protiotázkou, či naozaj chcem žiť v strašidelnom dome a ako dlho si myslím, že sa takto dožijem. Síce si vraj všimla môj horší sluch, no odmietala uveriť, že ma ten ohavný krik zakaždým nezobudí. A ak aj nie, prečo som sa potom v noci premával po dome a medzi tretou a štvrtou zatváral vonkajšie dvere? Z toho som sa vykrútiť nemohol, keďže ma zjavne počula. Zahundrala ešte čosi ako pozdrav na rozlúčku a nechala ma samého. Doobeda som sa vybral do dediny a najal ženu, ktorá bola ochotná prísť, trošku popratať a navariť mi večeru pod podmienkou, že vždy večer môže ísť domov. Čo sa mňa týka, v ten deň som sa presunul na prízemie a v najlepšej spálni som sa už odvtedy spať nepokúšal. Po mesiaci som si z Londýna zohnal na výpomoc škótske slúžky v strednom veku a na dlhší čas tu bolo celkom ticho. Najprv som im narozprával, že dom stojí na otvorenom priestranstve, a preto sa v jeseni i v zime okolo neho preháňa hvízdajúci vietor. Vďaka tomu má v dedine zlé meno, keďže

Cornwallčania obľubujú duchárske príbehy a sú dosť poverčiví. Obe slúžky s pieskovými vlasmi a ošľahanými tvármi sa takmer nahlas rozosmiali a pohrdavo vyhlásili, že o žiadnom južanskom strašidle nikdy nemali vysokú mienku, keďže už slúžili v dvoch anglických strašidelných domoch. Tam nestretli dokonca ani len chlapca v sivom, ktorého vo svojom rodnom Forfarshire nepovažovali za žiadnu raritu.

Zostali so mnou niekoľko mesiacov, a kým boli v dome, bolo tu ticho a pokoj. Do roka ma síce opustili, ale jedna zo sestier – mimochodom, vynikajúca kuchárka – sa onedlho vrátila a vydala sa za miestneho hrobára, ktorý sa mi vo voľnom čase stará o záhradu. Tak to tu chodí. Je to malá dedina a on toho nemá veľa na robote. O kvetoch vie dosť, aby mi dokázal pomôcť. Navyše vykoná aj väčšinu ťažkej práce, pretože, hoci sa cvičeniu nevyhýbam, už mám trochu stuhnuté kĺby. Je to rozvážny, tichý chlapík a hľadá si svojho. Keď som sem prišiel, bol vdovcom. Volá sa Trehearn, James Trehearn. Škótske slúžky akoby ani nevímali, že v dome čosi nie je v poriadku. No objavil sa iný problém. Koncom októbra ma upozornili, že sa chystajú odísť, pretože katolícky kostolík je odtiaľto veľmi vzdialený a nachádza sa až v niekoľko míľ vzdialenej farnosti. Obe svorne vyhlásili, že v žiadnom prípade nemôžu navštevovať bohoslužby v našom kostole. Lenže tá mladšia sa na jar vrátila a hneď po ohláškach ju miestny farár zosobášil s Jamesom Trehearnom. Zdá sa, že odvtedy jej už anglikánske kázne nášho pastora neprekážajú. Mne jej návrat vyhovoval a myslím, že aj ona je veľmi spokojná. Novomanželia sa usadili v útulnom domčeku s výhľadom na cintorín.

Asi sa čuduješ, prečo tak odbieham a čo má toto všetko spoločné s mojím rozprávaním. Som taký osamelý, že keď ma navštíví starý priateľ, občas táram len preto, aby som počul svoj hlas. V tomto prípade to však naozaj dáva zmysel. To James Trehearn pochoval úbohú pani Prattovú a po nej jej manžela do toho istého hrobu. Ich hrob neleží veľmi ďaleko od zadnej strany jeho domu. Práve v tom vidím súvislosť. Som si istý, že niečo vie, hoci je to taký mlčanlivý chlapík.

Áno, teraz som v dome sám, pretože pani Trehearnová na všetko stačí. Keď tu mám priateľa, k stolu chodí obsluhovať hrobárova neter. V zime si každý večer odvedie manželku domov, no v lete, keď je vidno, chodí sama. Nie je bohvieako úzkostná, ale už si veru nie je taká istá, že v Anglicku nie sú strašidlá, ktoré by Škótky stáli za povšimnutie. Znie to smiešne, že Škótsko by malo mať monopol na nadprirodzené javy. Trochu zvláštny druh národnej hrdosti, nemyslíš?

Dobrý ohník, však? Keď sa už raz naplavené drevo rozhorí, azda sa mu nič nevyrovná. Áno, máme ho dost', pretože tu, žiaľ, stále stroskotáva množstvo lodí. Pobrežie je opustené, a ak si dáš námahu nanosiť ho, máš dreva, koľko potrebuješ. S Trehearnom si z času na čas požičiame káricku a vozíme drevo až od Spitu. Neznášam oheň z uhlia, pokiaľ si viem zabezpečiť drevo. Brvno vytvára príjemnú atmosféru, hoci je to aj kúsok palubníka alebo odpíleného trámu. Soľ, ktorou je nasiaknuté, robí pekné iskričky. Pozri, ako lietajú, ani čínske domáce ohňostroje! Pri starom priateľovi, dobrom ohníku a fajke človek celkom zabudne na tú vec hore na poschodí. Najmä teraz, keď sa už vietor upokojil. Dopriava si však len prestávku a do rána bude víchrica.

Chcel by si tú lebku vidieť? Nedbám. Nemám dôvod ti ju neukázať. Predpokladám, že si nikdy nevidel dokonalejšiu lebku, teda až na dva chýbajúce zuby na dolnej čeľusti.

Ach, ešte som ti nepovedal o sánke. Trehearn ju našiel minulú jar v záhrade, keď kopal nový špargľový záhon. Vieš, špargľové záhony tu kopeme asi šesť až osem stôp hlboké. Áno, áno, to som ti zabudol spomenúť. Kopal kolmo nadol, tak ako hrob. Ak chceš mať dobrý špargľový záhon, odporúčam ti nechať si ho vykopať hrobárom. Tí majú na taký druh práce neuveriteľný talent.

Trehearn sa dostal do hĺbky asi troch stôp, keď na okraji jamy narazil na vápencovú hrudu. Všimol si, že pôda je v tejto časti trochu kyprejšia, hoci tvrdí, že nebola porušená už niekoľko rokov. Zrejme si myslel, že vápenec by mohol špargli uškodiť, a tak ho rozlomil a vyhodil. Vraj bol dosť tvrdý, vo veľkých hrudách. Čírou silou zvyku ich rýľom rozdrvil a z jedného kúska vyletela sánka. Predpokladá, že dva predné zuby vyrazil pri udieraní do vápenca, no nikde ich nevidel. Ako si iste vieš predstaviť, v tomto je veľmi skúsený. Domnieval sa, že pravdepodobne patrila mladšej žene, a keď zomrela, chrup mala iste kompletný. Doniesol mi ju a spýtal sa, či si ju chcem ponechať. Ak nie, vraj ju hodí do čerstvého hrobu na cintoríne, keďže predpokladal, že ide o kresťanskú sánku, nech sa už zvyšok tela nachádza kdekoľvek. Povedal som mu, že lekári často dávajú lebky do haseného vápna, aby ich pekne vybielilo. Doktor Pratt mal asi v záhrade vápnovú jamu presne na ten účel a zabudol na sánku. Trehearn sa na mňa len mlčky pozrel.

„Možno pasuje k tej lebke, ktorá zvykla byť v sekretári na poschodí, pane,“ povedal po chvíli, „asi ju doktor Pratt vložil do vápna, aby ju vyčistil, a zabudol tam sánku. Z vápna trčia ľudské vlasy.“